

Всеукраїнський студентський економічний форум 8. Податкова система України: суть і функції податків. 7.06.2019

Зміст

Загальновідомим є факт, що в Україні вступив у силу новий Податковий кодекс, який став єдиним законодавчим актом, що регулює оподаткування ТОВ в Україні і найголовніше – Кодекс мав би забезпечити стабільність податкової системи, проте зразу ж після вступу в силу ПК його почали активно змінювати, кількість законів, що вносять зміни тільки у перший рік впровадження складала більше десятка щомісячно. Тому говорити про стабільність системи оподаткування в Україні поки що не приходиться.

Проте варто зазначити, що з новим Податковим кодексом, оподаткування підприємств в Україні змінилося суттєвим чином. З 2015 року законодавець скасував систему податкового обліку, змінилася практика оподаткування підприємств при роботі з нерезидентами, змінилися правила оподаткування нерезидентів, та ін..

Кардинальних змін на 2019 рік поки що не сталося. Зміни носять лише уточнюючий характер або відносяться до вузькопрофільних підприємств. Так, оновлено порядок сплати туристичного збору, збільшено земельний податок, відкореговано рентні платежі для газодобування, впроваджено Єдиний реєстр акцизних накладних для торговців підакцизними товарами.

Відомо, що податки та збори поділяються на місцеві та державні. Загальнодержавні податки та збори встановлюються ПКУ і є обов'язковими для сплати на всій території країни (якщо кодексом не передбачено інше).

Місцеві податки та збори встановлюються місцевими органами влади на території місцевих громад. Проте їх застосування також регулюється ПКУ. Перелік місцевих податків та зборів знаходиться у ПКУ і є граничним, тобто місцеві органи влади не мають права запроваджувати збори, яких немає у переліку кодексу, так само і не мають права змінювати розміри ставок існуючих зборів. Порядок зарахування загальнодержавних та місцевих податків і зборів у казну та їх розподіл регулюються Бюджетним кодексом України.

Отже. В Україні дворівнева система оподаткування підприємств, організацій та фізичних осіб:

1. Загальнодержавні податки і збори.
2. Місцеві податки і збори.

До основних загальнодержавних податків і зборів відносяться:

1. Податок на прибуток підприємств. Ставка 18%

Ставка податку на дивіденди складає 5%, якщо емітент на загальній системі оподаткування та 9%, якщо емітент-спрощенець. Оподаткування дивідендів здійснюється авансовим платежем. У 2019 році нараховані дивіденди є також об'єктом нарахування та утримання військового збору, ставка якого 1.5%.

Підприємства, які використовують загальну систему оподаткування мають подавати звітність з податку на прибуток щорічно раз на рік або щоквартально (для підприємств з річною виручкою більше ніж 20 млн грн).

У випадку наявності нюансів, таких як збиткова діяльність та інше, вступають в силу додаткові норми оподаткування підприємств.

ПДВ. Податок на додану вартість – це податок, який включається у вартість товару або послуги, сплачується покупцем, але у бюджет нараховується продавцем. Оподаткування підприємств у частині сплати ПДВ також зазнало змін. Для визначення суми ПДВ, що підлягає сплаті в бюджет необхідно від суми податкового зобов'язання (сума ПДВ, яку отримали від покупця) відняти суму податкового кредиту (сума ПДВ, яка сплачена продавцеві). Ставка ПДВ – 20%

З 2015 року запроваджено систему обов'язкового електронного декларування як податкових накладних, так і реєстрів таких накладних. Також запроваджено систему ПДВ-рахунків.

Податковий кодекс встановив два способи реєстрації платником ПДВ:

1. **Обов'язковий:** підприємство має зареєструватися платником ПДВ у випадку, якщо сукупний розмір виручки за останні 12 місяців перевищує 1 млн грн.
2. **Добровільний метод без вимоги мінімальної виручки.**

Звітність з ПДВ в електронному вигляді подається щомісячно, а наявність заборгованості на ПДВ-рахунку даного конкретного платника автоматично позбавляє його можливості провести реєстрацію податкової накладної. Для спрощенців передбачена можливість щоквартального обліку ПДВ.

ПДВ цікавий податок, вартий окремого випуску, який ми для вас вже підготували. Ми сплачуємо ПДВ щоденно, проте механізм податкового розрахунку розуміють далеко не всі. Також не досяжним для розуміння є й механізм відшкодування його державою – цей процес взагалі доволі заплутаний. Цікавою для вас буде і інформація про адміністрування цього податку в інших країнах. Слідкуйте за нашими випусками і всі ці питання вже не будуть для вас таємницею.

Єдиний соціальний внесок – з 2011 року в Україні запроваджено офіційний

збір – ЄСВ. Він прийшов на заміну зборам у Пенсійний фонд та фонди соціального страхування. ЄСВ з фонду заробітної плати і сплачується з

коштів підприємства. Ставка ЄСВ у 2019 році складає 22% від фонду оплати праці. Максимальна база – 15 мін зарплат. Варто відмітити, що раніше ЄСВ сплачувався також і безпосередньо із зарплатні робітника, ставка складала 3.6%. З 2016 року такий вид ЄСВ скасовано.

Облік та сплата єдиного соц. Внеску здійснюється щомісячно. Для сплати ЄСВ діє єдиний поточний банківський рахунок Пенсійного фонду, таким чином, єдиний соціальний податок може здійснюватись єдиним платежем.

Податок на доходи фізичних осіб. Підприємство, виплачуючи зарплатню співробітникам має утримувати з суми зарплати ПДФО, який складає 18%, а також військовий збір у розмірі 1.5% від суми нарахованої заробітної плати. Звіт з утриманого та сплаченого ПДФО подається щоквартально.

Порядок оподаткування дивідендів, які виплачуються фізичним особам-засновникам змінено – ставка податку з доходів фізосіб при виплаті дивідендів буде або

5%, у випадку якщо емітент корпоративних прав (підприємство, що сплачує дивіденди) перебуває на загальній системі оподаткування;

9%, якщо емітент перебуває на спрощеній системі оподаткування (платник єдиного податку).

При розрахунку податку з фізосіб-підприємців, що знаходяться на загальній системі, базою оподаткування є різниця між загальним доходом, який оподатковується (виручка у готівковій/безготівковій формі) та документально підтвердженими витратами.

До загальнодержавних податків відносять і акцизний податок. Держава встановлює перелік товарів, продаж яких обкладається акцизним податком (продаж алкоголю, цигарок, бензину та інших паливно-мастильних матеріалів). З 2015 року впроваджено акциз на роздрібну торгівлю підакцизними товарами (включаючи пиво), а також акциз на переобладнання автотранспорту.

І останній податок з цієї групи – екологічний, який об'єднує рентні платежі:

Рентна плата за транспортування нафти, аміаку територією країни, рентна плата за видобування нафти й газу, плата за використання радіочастотним ресурсом України, збір за спеціальне використання води, збір за спеціальне використання лісних ресурсів. Екологічний податок виріс із збору за забруднення навколишнього природного середовища. Податок сплачують суб'єкти, які викидають шкідливі речовини в атмосферу, поміщають відходи у відведених для цього містах або об'єктах, тимчасово зберігають радіоактивні відходи або отримують їх у результаті діяльності.

Про всяк випадок, суб'єкти господарювання аби перестраховатися та уникнути нарахування податків та штрафів за непредставлення декларацій з податку, на початку календарного року направляють у податковий орган заяву про відсутність у поточному році об'єкту нарахування екологічного податку. Оскільки у минулі роки були виявлені суперечливі моменти і намагання ДПС стягувати податки з усіх суб'єктів, які викидають сміття незалежно від наявності у них договору з комунальниками. Була спроба зобов'язати сплачувати податок і самих комунальників.

Існує ще таке поняття як мито. Питання встановлення та стягування мита з імпортно-експортних операцій регулюється митним законодавством. І ще є такі дві надбавки як за електрику та за газ. Так звані цільові збори.

До місцевих податків та зборів відносяться: податок на майно, єдиний податок, паркувальний збір, туристичний збір. Податок на майно об'єднав податок на нерухомість, плату за землю та податок на авто. У свою чергу плата за землю об'єднала земельний податок та арендну плату. Податок на авто, який має сплатити власник легкового транспорту, ринкова вартість якого перевищує 375 тис зарплат. Під оподаткування не підпадають автівки віком більше 5 років.

Єдиний податок.

Головна відмінність спрощеної системи оподаткування від загальної системи у тому, що підприємства на загальній системі оподаткування сплачують податок на прибуток, який обчислюється відповідно до виручки та доходів підприємства, а підприємство на спрощеній системі оподаткування сплачують податок з виручки, а витрати не враховуються. У зв'язку з цим, платники єдиного податку ведуть спрощений бухгалтерський та податковий облік і вартість бухгалтерських послуг дешевша. Сьогодні діє чотири групи платників єдиного податку.

Перша група – СПД, які займаються виключно роздрібним продажем товарів. Додаткові умови: відсутність найманих працівників, розмір річного доходу – до 300 тис грн.. Ставка 10% розмірів прожиткового мінімуму. У цій групі знаходяться особи ринкової торгівлі.

Друга група – СПД, які здійснюють діяльність з надання побутових та інших послуг як населенню, так і юрособам, але тільки платникам єдиного податку. Додаткові умови: до 10 осіб найманих робітників, розмір річного доходу – до 1.5 млн грн.. Ставка 20% мінімальної зарплатні.

Третя група – СПД і підприємства. Додаткові умови (без обмеження кількості найманих працівників): розмір річного доходу – до 5 млн грн.. Ставка 3% від доходу (для платників ПДВ), 5% від доходу (при включенні ПДВ у склад Єдиного податку).

Четверта група – віднесені виключно виробники с/госп продукції. Четверта група є результатом трансформації фіксованого с/госп податку.

У дохід підприємства на спрощеній системі оподаткування включається: виручка від продажу, безоплатно отримане, кредиторська заборгованість з вичерпаним терміном дії та ін.

Не включають у дохід спрощенця: ПДВ, фін допомогу, яку повернено протягом 12 місяців, суми кредитів, повернення товарів/коштів по договору (розірвання, гарантія та ін.), внески в уставний фонд, дивіденди отримані (оподатковуються у джерела) та ін.

Особливості:

Транзитні суми не включаються у дохід (договір доручення)

При продажу основних засобів підприємства на єдиному податку (машина, дім та ін.) доходом вважатиметься різниця між ціною продажу та балансовою вартістю, якщо ОЗ використовувались більше 12 міс, якщо менше – тоді вся виручка з продажу.

Відповідно до офіційних даних, в Україні у 2019 році майже три чверті усіх податкових надходжень у зведений бюджет зібрані за рахунок трьох податків: ПДВ – 38%, ПДФО – 23.3%, акцизний податок – 12.8%. Податок на прибуток у структурі не перевищує 7-8%. Зрозумілим є той факт, що основний податковий тягар припадає на населення із середнім доходом і нижче. Ми, звісно, не єдині у світі з такими тенденціями, але варто розібратися з причинами та можливими важелями впливу щодо позитивних змін та, в цілому, реформування ДФС.

У найближчий час на нас очікує чергова реформа ДФС. Мабуть вже 145. Цього разу на вимогу МВФ. Зовсім нещодавно фонд наполягав на об'єднанні митної та податкової служби в єдину юридичну особу та одночасним створенням єдиних регіональних офісів за методом відкритого вікна (про що навіть йшлося у меморандумі), проте у новому меморандумі з'явилася нова вимога – розділити! Про причини такого розділу та наслідки для економіки обговоримо на наступному форумі.